

způsob, jakým se jeden čerstvě zrozený stát distancoval od jiného znovu-zrozeného sousedního státu ve chvíli, kdy byl smrtelně ohrožen, zkaliť polsko-československé styky na celých příštích dvacet let. Je zbytečné říkat kdyby, ale nelze než nepoznamenat, že okamžik jednoty těchto států v roce 1920 mohl znamenat i stejný okamžik při československé krizi roku 1938.

Přinejmenším dva další státy ovšem neměly zájem na tom, aby namísto izolovaného Polska a Československa existoval silnější hospodářsko-vojensko-politický komplex. Nehodilo se to Německu a nehodilo se to ani Rusku.

Poznámky

- 1/ Edwin P. Hoyt: *The Army Without Country*. New York, Macmillan, 1967, str. 13.
- 2/ Tamtéž.
- 3/ Tamtéž.
- 4/ William Henry Chamberlin: *The Bolshevik Revolution*, 3 vols. New York, Grosset and Dunlap, 1965, str. 3.
- 5/ James Bunyan: *Intervention Civil War and Communism in Russia*, April-December 1918, Documents and Materials. Baltimore, John Hopkins Press, 1936, str. 81.
- 6/ John Silverlight: *The Victors' Dilemma: Allied Intervention in the Russian Civil War*. New York, Weybright and Talley, 1970, str. 34.
- 7/ Bunyan: *Intervention Civil War and Communism in Russia*, str. 84.
- 8/ John Silverlight: *The Victors' Dilemma*, str. 36.
- 9/ James Bunyan: *Intervention Civil War and Communism in Russia*, str. 85.
- 10/ Tamtéž, str. 86.
- 11/ Tamtéž.
- 12/ Tamtéž, str. 89.
- 13/ Tamtéž, str. 91.
- 14/ Tamtéž, str. 317.
- 15/ Tamtéž, str. 109.
- 16/ Robin Bruce Lockhart: *Ace of Spies*. New York, Tower Publications, 1967, str. 85, 98-99.
- 17/ John Silverlight: *The Victors' Dilemma*, str. 258.
- 18/ Alfred L. P. Dennis: *The Foreign Policies of Soviet Russia*. New York, E. P. Dutton and Company, 1924, str. 398-399.
- 19/ Ealter G. Krivitsky: *In Stalin's Secret Service*, New York. Harper and brothers, 1939, str. 29-30.
- 20/ Tamtéž.

2. DIVERZE JAKO IDEOLOGIE

Špionážní a diverzní činnost proti celému světu byla v prvních letech sovětského státu organizována převážně cizinci, příslušníky Kominterny, odchovanci exilové aktivity nejrůznějších branží ruských revolucionářů, kteří se v době carského Ruska uchýlovali do ciziny.

Značná část těchto lidí vsutku idealisticky věřila, že je to cesta k právě lepšího uspořádání společnosti, pokládala sovětské Rusko (SSSR jako takový tehdy ještě neexistoval) za zemi, kde dochází k uplatnění socialistických teorií v praxi, a jeho obranu za zájem dělnické třídy, či toho, co považovali za pokrok.

Už tehdy byla práce Čeky (Mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí) spojena s prací Kominterny.

Roku 1922 dostala Čeka nové jméno, čtyři roky po revoluci už bylo těžko hovořit o něčem mimořádném, že? Nová zkratka byla GPU, v překladu Státní politická správa. Nové balení, starý obsah.

GPU vznikla jako tajná politická policie, a zatímco Čeka měla úředně na starosti jen obranu státu v zemi, GPU už si kladlo za oficiální úkol boj proti nepřátelům SSSR (nikoli tedy kontrarevoluci) doma i v zahraničí. Zahraniční oddělení GPU byla organizována přesně podle schématu Kominterny, a v nejednom případě to byl pracovník Kominterny, kdo reprezentoval GPU či naopak.^{1/} Už v roce 1923 dostala ostatně GPU nové jméno, a tím i novou zkratku OGPU, protože k ní byly přiděleny další složky, a intenzita zahraničních akcí se začala zvyšovat.

Kdy padlo rozhodnutí rozdělit svět na sféry OGPU se neví, ale rozhodně už v roce 1926 jich bylo osm, a sice tyto:

- 1/ Rezidentura Berlín:
- Německo, Maďarsko, Rakousko, Československo.
- 2/ Rezidentura Stockholm:
- Švédsko, Norsko, Dánsko.
- 3/ Rezidentura Helsinky:
- Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Polsko.
- 4/ Rezidentura Sofie:
- Bulharsko, Rumunsko, Řecko, Turecko, Jugoslávie.
- 5/ Rezidentura Paříž: